

Cemal Sarı: Karabağ'dan Garê'ye yeni fetihçilik

Posted on 13/11/2020

Karabağ'da, Azerbaycan Ordusu'nun Türkiye ve bağlı cihadçı grupların desteğiyle 27 Eylül 2020 günü başlattığı saldırılar sonucu yaklaşık bir buçuk aydır yaşanan savaş, 10 Kasım 2020 gününün ilk saatlerinde Ermenistan Başbakanı Nikol Paşinyan'ın "milletim adına acı veren bir hadise" olarak nitelendirdiği anlaşmayı duyurmasıyla son buldu. Anlaşma duyurusundan birkaç saat sonra Facebook üzerinden canlı yayında Ermeni halkına seslenen Paşinyan, anlaşmayı imzalama sebebi olarak sahadan gelen olumsuz raporların etkisinin büyük olduğunu söyledi. Ancak isim vermeden de ihanete uğradığını, önümüzdeki günlerde bu iddiasını daha geniş bir biçimde açıklayacağını dile getirdi. Açıklamanın ardından başta Ermenistan'ın başkenti Erivan olmak üzere başlayan protestolar, Ermenistan Meclisi'ni basma boyutuna vardı. Bu protestolar esnasında Ermenistan Meclis Başkanı Ararat Mirzoyan linç edildi.

ERMENİSTAN BEKLEDİĞİ DESTEĞİ BULAMADI

26 Eylül'de başlayan çatışmalardan yaklaşık bir hafta önce cihadçıların Azerbaycan'a taşınmaya başladığı sosyal medyaya yansımıştı. Ermeni gönüllüler ve uluslararası ajanslar aracılığıyla varlıkları kanıtlandı. İran Sınırı boyunca ilerleyen ve Türkiye tarafından bölgeye taşınan cihadçı güçlerin görüntüleri sıkça sosyal medyada yer buldu. Buna rağmen Ermenistan'ın komşuları dahil olmak üzere uluslararası kamuoyu net bir tutum takınmaktan kaçındı.

Türkiye tarafından Azerbaycan'a tahsis edilen Bayraktar TB-2 model SİHA'lar savaş boyunca

belirleyici oldu. Azerbaycan ordusu tarafından yayınlanan videolarda çoğunlukla Türkiye üretimi olan SİHA'lar aracılığıyla Ermeni güçlere yoğun hava saldırıları düzenlendiği görüldü. Destekten yoksun olan Ermeni güçlerin yaklaşık bir buçuk ay boyunca direnmesine rağmen, yoğun hava saldırıları karşısında geri çekilmek zorunda kaldığı anlaşıldı.

KAZANAN RUSYA OLDU

Çatışmalara son veren anlaşmayı Rusya Devlet Başkanı Putin ve Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev canlı yayında imzaladı. Aliyev sonrasında yaptığı açıklamada Ermenilere yönelik ağıza alınmayacak hakaretlerde bulundu. Çatışmaların başından beri dışarıya farklı, kendi vatandaşlarına farklı konuşan Aliyev, hayatta kaldığı müddetçe Karabağ'da Azerbaycan egemenliğinin süreceğini dile getirdi.

Anlaşmanın içeriğine bakıldığında, Aliyev'in kesin bir zafer ve Karabağ'ın statüsünün ortadan kaldırılışı olarak nitelendirdiği durumun aslında o kadar da Azerbaycan lehine gelişen bir durum olmadığı görülüyor. 2012 yılında Gebele Radar Üssü'nde bulunan son Rus askerlerinin çekilmesinin ardından, 8 yıl sonra Rus askerleri tekrardan bölgeye dönecek. Ayrıca Rusya, Karabağ ve Laçın Koridoru içerisindeki tüm kritik noktaları, başkent Stepanakert başta olmak üzere askeri varlığıyla koruyacak. Ermenistan üzerinden bölgede kurulacak olan bağlantı yolları da yine Rus askeri tarafından korunacak. Yani Paşinyan'ın göreve geldiği günden bu yana ülkesi üzerindeki Rusya tahakkümünü gevşetme, Batı'ya yakınlaşma siyaseti de bu şekilde son bulmuş olacak. Böylelikle hem Azerbaycan'daki hem de Ermenistan'daki Rusya etkisi artacak.

TÜRKİYE ARZULADIĞI ENERJİ KAYNAKLARINA ULAŞTI

Diğer yandan, Türkiye lehine gelişen durum da söz konusu. Anlaşmaya göre Azerbaycan'ın

batı bölgeleriyle Nahçıvan arasında bir koridor oluşturulacak. Böylece Türkiye-Azerbaycan kara yolu ile doğrudan buluşacak. “[Karabağ’da yeni fetihçiliğin düşündürdükleri](#)”^{*} başlıklı yazıda da belirtildiği biçimde, Türkiye’nin bu savaşa verdiği destek “iki devlet tek millet” gibi milliyetçi mottolarla açıklanamazdı. Türkiye, Bakü’ye verdiği askeri ve siyasi destek karşılığında Azerbaycan doğalgazının kendi toprakları üzerinden taşınarak Avrupa’ya satılmasındaki rolünü pekiştirdi. Daha önce Gürcistan üzerinden dolanan Bakü-Tiflis-Ceyhan Boru Hattı ve bu boru hattına bağlı bir biçimde Azerbaycan doğalgazının Avrupa’ya taşınmasını sağlayan ve Ekim ortalarında yapımı tamamlanan Trans Adriyatik Petrol Boru Hattı sayesinde Türkiye bir enerji koridoru olma rolünü geliştirdi. Ayrıca buna kara bağlantısı ekleyerek yeni kazanç kaynakları elde etti.

TURANCILIK HAYALİNDE YENİ PARTNER AZERBAYCAN

Bu durum şüphesiz ki ciddi bir ekonomik krizle boğuşan Türkiye halklarına yeni kaynaklar yaratma anlamına gelmiyor. Kendi sınırları içerisinde özelleştirilmemiş ve sömürülmemiş tek bir alan bırakmamaya adeta yemin etmiş olan iktidar odağı açısından yeni kazançlar anlamına geliyor. Bu sayede elde edilen gelirle aynı zamanda iktidar çevresinde toplanan grupların kazanması ve iktidara sadakati sağlanacak. Diğer yandan ise içeride muhalefeti bastırarak, dışarıda komşuya parmak sallayacak bir ordu için kaynak oluşturulması gerekiyor. Türkiye’deki iktidar bloğunun Misak-ı Milli ve Mavi Vatan gibi güncellenen yeni fetihçi siyasetleriyle sınırlarını genişletmek istediği sır değil. Ancak bir gerçek var ki, sivil bürokrasi her ne kadar beceriksizliğiyle devasa bir ekonomiyi batağa sürüklese de, askeri bürokrasi işini şansa bırakmıyor. Bu açıdan bakıldığında; Türk fetihçiliği ve artık onun bir partneri haline gelen Bakü yönetiminin, Kafkasya halklarına Turan hayallerini güç yoluyla dayatacağı tahmin edilmesi güç bir durum değil. Diğer yandan, Türkiye’nin Suriye’de topladığı Suriye Milli Ordusu çeteleriyle içeride muhalefete karşı tehdit unsuru yarattığı, dışarıdaysa farklı savaş sahalarında kullanarak özel şirketler aracılığıyla savaş hizmeti sunduğu biliniyor.

HANEDANCILIĞIN VARDIĞI PERVASIZLIK

Tüm bunlarla birlikte, Türk fetihçiliğinin amaçlarını olduğu biçimiyle ifşa eden ve ona karşı en uzun süreli direnişi geliştiren PKK'ye yönelik saldırıların da bu süreçte kapsamını genişletmesi elbette tesadüf değil. Türk iktidarlarıyla her dönemde iyi ilişkiler geliştirmeyi gerek ideolojik gerekse de psikolojik olarak stratejik gören Barzani Ailesi'nin pervasız tutumunun Kürtler arası çatışma yaratmaktan daha büyük anlamları var. Türkiye'nin Suriye ve Başûrê Kurdistan petrolü üzerinden kayıt dışı ticaret yaptığı, hem Erdoğan Ailesi'nin hem de Barzani Ailesi'nin bu ticaretten kazanç sağladığı biliniyor. Bununla birlikte Erdoğan Ailesi'yle, Barzani Ailesi'nin benzerliğinin ideolojik boyutunu anlamak gerek. Bir yanda Ortadoğu'da komünal sisteme dayalı bir yönetim ve ekonomi sistemi yaratmaya çalışarak sermayenin koruyucusu olan ulus-devletlere karşı mücadele geliştiren PKK'yle, diğer yanda yer altı ve yer üstü tüm kaynakları özelleştirerek buradan kendilerine ve yandaşlarına şahsi çıkarlar sağlamayı amaç edinen AKP ve KDP gibi neoliberal iktidarlara bir savaşın yaşanması kaçınılmaz görünüyor.

TÜRK FETİHÇİLİĞİNE KARŞI HALKLAR BİRLİĞİ

Bu savaşın Karabağ'da gelişen elim hadiseyle ortak noktaları var: Türk ulus-devletinin inşa aşamasında yaşanan soykırımlardan sonra 'ulus-devlet' modelinin halklar açısından artık koruyucu bir kalkan vazifesi görmediği anlaşılıyor. Türk fetihçiliğine karşı halkların ortak mücadele ve direnişi, ulus devletin mayası olan milliyetçiliğin de ortadan kalkması anlamına gelecektir.

Daha önce Rojava örneğinde yakıcı bir şekilde tecrübe edildiği, günümüzdeyse Karabağ örneğinde görüldüğü üzere bu tehdit karşısında savunmasız kalan halkların ortak mücadele kanalları yaratmaktan başka çareleri yok. Ermenistan'ın tarihsel olarak güven duyduğu ve müttefik olarak gördüğü Rusya tarafından dahi yalnız bırakıldığını ve hatta yenilgisinden

Rusya'nın kazançlı çıktığını düşünürsek, halkların kendi özgücüne dayanan ortak mücadelesinin Türkçü-Turancı iktidara karşı sadece Türkiye özelinde değil, Ortadoğu ve Kafkasya genelinde de yaratılması gerekliliği hayati bir ihtiyaç olarak karşımıza çıkıyor.

Kaynak: [Yeni Özgür Politika](#)